

Magdalena Ramljak
Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru
Kaja Mandić
Fakultet zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru
Darija Glibić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Mostaru

*Izvorni naučni rad
Original scientific paper*

STRANI JEZIK STRUKE – ANALIZA MOTIVACIJE I STAVOVA STUDENATA ZDRAVSTVENIH USMJERENJA

Sažetak

Značaj poznavanja stranih jezika u globalnom okruženju karakterizira se kao ključna komponenta kako za jačanje međunarodne komunikacije i suradnje tako i za mobilnost na tržištu rada. Engleski jezik se danas koristi kao jezik međunarodne komunikacije u različitim područjima, dok njemački jezik sve češće postaje jezikom komunikacije unutar prostora Europske unije.

U ovom radu se prikazuju rezultati istraživanja provedenog na kolegijima Engleski jezik i Njemački jezik na prvoj godini preddiplomskog studija Radiološke tehnologije i Fizioterapije na Fakultetu zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru. Cilj istraživanja je bio analizirati stavove i motivaciju studenata za učenjem stranog jezika struke u okviru studija. Analizirani su čimbenici koji doprinose motivaciji studenta prema učenju stranog jezika struke, kao što su potreba za komunikacijom u struci, očekivanja zaposlenja u međunarodnom okruženju ili želja za osobnim razvojem. U tu svrhu konstruiran je anonimni anketni upitnik proveden među ciljanom populacijom studenata (N=95), a za statističku analizu prikupljenih podataka koristio se statistički program SPSS 20.0.

U uvodnom dijelu rada je dan uvid u dosadašnja istraživanja koja su se bavila motivacijom za učenjem stranih jezika struke, a u nastavku su prikazani rezultati provedenog istraživanja. Dobiveni rezultati omogućuju detaljnu analizu motivacijskih faktora i mogu se koristiti za razvoj različitih pristupa nastavi i prilagođenih nastavnih strategija koje bi potaknule motivaciju studenata.

Ključne riječi: *strani jezik struke, motivacija, stavovi studenata o jeziku struke*

Uvod

U doba sveprisutne globalizacije, poznavanje stranog jezika iznimno je značajno za pojedince i društvo u cjelini. Strani jezik pruža jedinstvenu prednost na sve konkurentnijem tržištu rada, omogućujući pojedincima širok spektar mogućnosti za profesionalni razvoj i napredak.

Uzimajući u obzir važnost poznavanja stranog jezika, ključno je naglasiti da motivacija igra ključnu ulogu u procesu usvajanja stranog jezika i utječe na uspjeh ili neuspjeh u samom procesu učenja. Motivacija se smatra osnovnom i cjeloživotnom potrebom koja omogućuje stjecanje navika, znanja, vještina i sposobnosti te razvoj kreativnih potencijala. Za postizanje uspješne motivacije potrebno je uložiti intelektualni napor, koncentraciju i upornost, što zauzvrat utječe na kvalitetu i količinu stečenog jezičnog znanja i kompetencija (Krstinić, Pauković, 2020).

Iako ne postoji jednostavna i univerzalna klasifikacija motivacije, ona je glavni predmet mnogih istraživanja koja se bave temom učenja i usvajanja stranog jezika, jer određeni aspekti motivacije utječu na uspjeh pri usvajanju istoga. U zemljama kao što je Bosna i Hercegovina, gdje se engleski i njemački uče kao strani jezici, učenici posjeduju različite motivacijske čimbenike i razvijaju različite stavove prema učenju stranog jezika.

Pregled dosadašnjih istraživanja

Dosadašnja istraživanja su temeljito istražila različite aspekte motivacije za učenje, pružajući dublje razumijevanje o tome kako motivacija utječe na uspješnost u procesu stjecanja jezičnih vještina. Keller nam daje opći okvir onoga što je motivacija: motivacija se odnosi na izbore koje ljudi donose o tome kojim će iskustvima ili ciljevima pristupiti ili ih izbjegavati, te stupanj napora koji će uložiti u određenom smjeru (Keller, 1983). Prema Gardneru, motivacija u kontekstu stranog jezika zamišljena je i podijeljena na tri komponente, nastojanja da se postigne cilj, želje za postizanjem cilja i pozitivnog utjecaja usmjerenog ka cilju. Ove tri komponente su neophodne za motiviranog pojedinca (Gardner, 1983). Autor također smatra da će učenici s višom razinom motivacije biti uspješniji od učenika s nižom motivacijom i dodaje ukoliko je netko motiviran, ima razloga za sudjelovanje u relevantnim aktivnosti, ulaže trud, ustrajan je u zadacima, pokazuje želju za postizanjem cilja, te još mnogo toga (Gardner, 2010). Motivacija čak može "nadoknaditi manjak sposobnosti" (Baker, MacIntyre, 2000). Prema Gardneru i Lambertu postoje dvije osnovne vrste motivacije temeljene na socio-edukacijskom modelu, instrumentalna i integrativna. Integrativna motivacija smatra se osobnom usmjerenošću ka učenju jezika koja uključuje komunikaciju s govornicima ciljnog jezika, interes za njihovu zajednicu i poželjne stavove prema toj jezičnoj skupini. Instrumentalna motivacija je kada pojedinac uči jezik u praktične ili utilitarne svrhe, kako bi položio ispit, koristio ga u svom poslu ili zato što obrazovanje to zahtijeva (Gardner, Lambert, 1972). Prvotna istraživanja Gardenera i Lamberta su dolazila do zaključaka kako su instrumentalna i integrativna motivacija potpuno različite, međutim kasnija su istraživanja pokazala kako ljudi nisu isključivo integrativno ili instrumentalno motivirani i da su vrlo rijetki pojedinci motivirani isključivo jednom vrstom motivacije, već se obično radi o kombinaciji ove dvije vrste motivacija (Ryan, Deci, 2000).

U prethodnim istraživanjima posvećenim motivaciji za učenje stranog jezika, nedvojbeno je utvrđena međusobna povezanost između motivacije i usvajanja stranog jezika. Autorica Medved

Krajnović (2010) ističe ovu činjenicu u svojoj studiji, koja pruža važne uvide u područje motivacije u kontekstu usvajanja stranih jezika. Istraživanja koja su 2007. godine u svojoj longitudinalnoj komparativnoj studiji provele autorice Mihaljević Djigunović i Bagarić uspoređujući stavove i motivaciju učenika engleskoga i njemačkog jezika ukazuju na višu motiviranost učenika za učenje engleskoga jezika u odnosu na učenje njemačkoga jezika, osobito na višim razinama učenja. Autorice ovu činjenicu povezuju s neposrednim kontekstom učenja, različitim statusom dvaju jezika te manjom mogućnošću korištenja njemačkoga jezika izvan nastave (Mihaljević Djigunović, Bagarić, 2007).

Polazeći od činjenice da je Europska komisija prepoznala znanje stranih jezika i poduzetništvo kao ključne kompetencije ne samo za osobni rast i razvoj, nego i za lakše pronalaženje zaposlenja na sve konkurentnijem tržištu rada, autorica Šimunović 2013. godine provodi istraživanje koje pokazuje kako: „(...) je najveći broj studenata motiviran za učenje stranih jezika te znanje istih povezuju s uspjehom u poslu i stupnjem konkurentnosti na tržištu rada. Studenti žele učiti strane jezike te ostvariti adekvatnu jezičnu kompetenciju pri čemu su snažno motivirani za učenje engleskog jezika, dok je stupanj motiviranosti za učenje njemačkog jezika relativno nizak (samo njih 18.64% ističe da su motivirani za učenje istog).“ (Šimunović, 2013, str. 227)

Do sličnih zaključaka dolazi i Karlak (2014) u svojoj doktorskoj disertaciji *Odnos strategija učenja, motivacije i komunikacijske jezične kompetencije u stranom jeziku* u kojoj ukazuje na kompleksnost i međusobnu povezanost visoke razine motivacije i učenja stranog jezika. Autorica smatra da povoljniji kontekst učenja pridonosi višoj motivaciji te navodi da: „Ambiciozno postavljen cilj ujedno zasigurno odražava i stav društva o tome koliko je znanje engleskog danas važno za pojedinca koji u kontekstu učenja stranoga jezika teži k dvojezičnosti u pravom smislu riječi.“ (Karlak, 2014, str. 260)

Očekivano je da je motivacija učenja stranih jezika kod studenata Fakulteta zdravstvenih studija (studiji fizioterapije, radiologije, sestrinstva, sanitarnog inženjerstva i primaljstva) veća nego kod studenata s drugih studija, a najviše iz razloga što je područje biomedicine i zdravstva više usmjereno na međunarodna istraživanja i prikupljanje globalnih znanja (Brkić, Mandić, Ramljak, 2020).

Rezultati ovog istraživanja, zajedno s izvedenim zaključcima, bit će od iznimne važnosti za produblјivanje razumijevanja motivacije studenata u učenju stranih jezika specifičnih za njihovu struku, posebno u području zdravstvenih studija na visokoškolskim institucijama. Analiza će se fokusirati na istraživanje ključnih čimbenika motivacije studenata te na njihovu potrebu i motivaciju za daljnjim usavršavanjem i stjecanjem jezičnih vještina. Istovremeno će dobiveni rezultati omogućiti prilagodbu nastavnih planova i programa i pružiti neke od preporuka za unaprjeđenje metoda poučavanja stranih jezika na studijima zdravstvenih usmjerenja.

Strani jezik struke

Jedna od osam ključnih kompetencija neophodnih za osobnu realizaciju, uključivanje u društvo i zapošljavanje u društvu koje počiva na znanju, a koje je definirala Europska komisija, jeste komuniciranje na stranom jeziku. Prisutnost stranog jezika kao neodvojivog elementa u obrazovnom sustavu obuhvaća sve razine obrazovanja, počevši od osnovne škole, preko srednjoškolskog do visokoškolskog obrazovanja.

Na Fakultetu zdravstvenih studija Sveučilišta u Mostaru strani jezik je u prvim godinama studija obvezan kolegij, a broj sati varira od studija do studija. Nastavnim planom i programom je predviđen nastavak učenja onog stranog jezika kojeg je student prethodno učio u osnovnoj i/ili

srednjoj školi. Na ovaj način se osigurava kontinuitet u učenju stranog jezika te se studentima pruža mogućnost da nastave razvijati jezične vještine, a istodobno se stvaraju preduvjeti da se nakon usvojenih osnovna općeg jezika pozornost može posvetiti usvajanju jezika struke. Zajednički problem i u skupinama koje uče engleski i koje uče njemački jezik predstavljaju velike razlike u predznanju. Razina jezične kompetencije s kojom prosječni gimnazijalac ili srednjoškolac završava srednje obrazovanje u pravilu je na primjeru njemačkoga znatno niža od razine engleskoga jezika. (Nemec, 2009, str. 225)

Jezik struke se jedino može uspješno savladati ukoliko su sustavno i dosljedno savladane osnove općeg jezika, te se na temelju toga može sastaviti kvalitetan nastavni plan koji podrazumijeva obrađivanje stručnih tekstova i gramatičkih cjelina logičnim redoslijedom. Činjenica je da je glavnina stručne literature pisana na nekom od stranih jezika, najčešće na njemačkom ili engleskom, a jezik u stručnoj literaturi nije onakav kakav se uči u okviru formalnog obrazovanja. Prilikom izrade istih vodi se računa o tomu da silabus stranog jezika sadržajno prati nastavu iz stručnih predmeta na materinskom jeziku.

Strani jezik, osobito engleski i njemački, posebice je bitan u području biomedicine i zdravstva te njegovo poznavanje izravno djeluje na lakše prikupljanje novih znanstvenih informacija potrebnih za svakodnevni rad zdravstvenih djelatnika, čime se podiže i kvaliteta zdravstvene zaštite (Brkić, Mandić, Ramljak, 2020). Osim toga poznavanje stranog jezika preduvjet je za apliciranje za stipendiju u inozemstvu, te nakon studija podrazumijeva bolju mobilnost u smislu boljih mogućnosti za daljnje obrazovanje i usavršavanja, a na koncu i za zaposlenje u inozemstvu (Nemec, 2009, str. 223).

Metodologija istraživanja

Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja jest predstaviti studiju koja se bavi motivacijom studenata Fakulteta zdravstvenih studija za učenjem stranog jezika struke. Detaljnije će se istražiti vrsta motivacije koja potiče studente da se posvete učenju stranog jezika struke, s posebnim naglaskom na usporedbu između integrativne i instrumentalne motivacije. Osim toga, istraživanje će analizirati percipiranu težinu jezika, motivaciju za rad u inozemstvu te razlike u motiviranosti između studenata njemačkog i engleskog jezika. U skladu s postavljenim ciljem, formulirane su sljedeće hipoteze:

- H1: Postoji statistički značajna razlika u motivaciji studenata prema učenju stranog jezika struke, ovisno o duljini učenja stranog jezika. Očekuje se da će studenti koji duže vremena uče strani jezik pokazivati veću motivaciju za učenjem jezika struke u usporedbi sa studentima koji su manje godina učili strani jezik.
- H2: Većina studenata koji uče njemački jezik također dobro vlada još jednim stranim jezikom, uglavnom engleskim, dok će manji postotak studenata koji uče engleski jezik vladati i drugim stranim jezikom, pretpostavljamo njemačkim.
- H3: Studenti koji uče njemački jezik će svoj strani jezik smatrati težim za učenje u usporedbi sa studentima koji uče engleski jezik.
- H4: Studenti koji su potaknuti instrumentalnom motivacijom, s ciljem postizanja bolje ocjene ili polaganja kolegija, bit će znatno brojniji u usporedbi sa studentima kod kojih je prisutna i integrativna motivacija, tj. motivacija koja proizlazi iz želje za upoznavanjem kulture zemalja u kojima se jezik govori.

- H5: Studenti koji uče njemački jezik će u usporedbi sa studentima koji uče engleski kao strani jezik, pokazivati veći stupanj motiviranosti za učenjem jezika struke jer žele raditi u inozemstvu.
- H6: Studenti koji uče engleski jezik su motiviraniji za učenjem stranog jezika struke od studenata koji uče njemački jezik.

Ovaj rad ima namjeru pružiti uvid u razumijevanje motivacijskih faktora koji utječu na proces učenja stranog jezika među studentima zdravstvenih studija, kako bi se doprinijelo daljnjem razvoju obrazovnih strategija i poticanju uspješnog usvajanja jezika u stručnom kontekstu.

Metod rada

Istraživanje je provedeno pomoću anketnog upitnika koji se sastojao iz dva dijela. Prvi dio anketnog upitnika je uz opće sociodemografske podatke kao što su spol, dob i studij sadržavao i pitanja vezana za učenje stranog jezika poput duljine učenja i samoprocjenu znanja stranog jezika koji se uči. Drugi dio anketnog upitnika je sadržavao 17 tvrdnji za koje su studenti izražavali svoje stavove koristeći se ljestvicom od 5 stupnjeva na Likertovoj ljestvici. Svoje slaganje ili neslaganje s tvrdnjama izražavali su biranjem broja od 1 do 5, gdje je 1 označavalo da se uopće ne slažu s navedenom tvrdnjom, a 5 da se u potpunosti slažu s navedenim. Na kraju anketnog upitnika su ponuđena i dva pitanja otvorenog tipa na koja je ispitanicima bilo omogućeno davanje vlastitih prijedloga i slobodnih komentara za unaprjeđenje kvalitete nastave stranih jezika. Pri izradi upitnika, korištena su dosadašnja istraživanja s područja lingvistike i psihologije o motivaciji, a tvrdnje su se formulirale prema podjelama koje su identificirane u njihovim istraživanjima.

Za statističku analizu prikupljenih podataka se koristio SPSS 20.0 statistički program (IBM Corp., Armonk, NY, SAD). Osnovni deskriptivni podaci za kvantitativne podatke su prikazani kroz medijan, aritmetičke sredine i standardne devijacije, a kvalitativni podatci su prikazani frekvencijom i postotkom. Razlike u stavovima i motivaciji studenata za učenje stranog jezika između dvije grupe su se ispitivale upotrebom Student t-testa, odnosno jednosmjernom analizom varijance ukoliko se radilo o više nezavisnih grupa. Razina vjerojatnosti od $p < 0,05$ uzeta je kao statistički značajna.

Uzorak

U anketiranju je ukupno sudjelovalo 95 studenata/ica koji u okviru studija uče strani jezik, od čega je njih 78 (82.1%) bilo ženskog spola, a 17 (17.9%) muškog spola. Većina ispitanika (60%) su studenti/ice studija Fizioterapije, dok je 38 studenata/ica bilo sa studija Radiološke tehnologije. Ispitanicima je to bila prva godina učenja jezika struke, na taj način se mogu dijagnosticirati problemi na početku učenja jezika struke te na temelju toga prilagoditi materijali za naredne godine učenja.

Prosječna dob ispitanika izražena preko medijana je iznosila 19 godina (Min=18, Max=48), a osnovni deskriptivni parametri za dob s obzirom na jezik koji student uče prikazani su u Tablici 1. Minimalna dob studenata koji uče engleski jezik je 18, najveća 27, a prosječan broj godina je oko 20, dok je prosjek godina kod studenata koji uče njemački oko 19 godina.

Tablica 1. Osnovni deskriptivni parametri za varijablu dob s obzirom na strani jezik (N=95)

Dob	N	Min	Max	M	Sd
Engleski jezik	41	18	27	20.439	1.858
Njemački jezik	54	18	48	19.833	4.299

Većina ispitanika je učila njemački jezik, njih 54 (56.8%) u odnosu na 41 (43.2%) ispitanika koji su u okviru studija učili engleski jezik.

Rezultati i rasprava

Prije statističke obrade u svrhu odgovaranja na postavljene hipoteze ovog istraživanja se ispitala normalnost distribucije rezultata na pitanjima kojima se ispituju stavovi studenata prema učenju stranog jezika Kolmogorov-Smirnov testom te se utvrdilo da distribucije rezultata odstupaju statistički značajno od normalne distribucije ($p < 0.05$), ali razmatrajući indekse asimetričnosti i spljoštenosti, koji su u zadovoljavajućim uvjetima za normalnost (Kline, 2005), odnosno u rasponu od ± 3 (koeficijent asimetričnosti) i ± 10 (koeficijent spljoštenosti) se zaključuje o opravdanosti korištenja parametrijskih statističkih postupaka u daljnjim analizama.

U sklopu provedene ankete ispitanicima je postavljeno pitanje o trajanju njihovog učenja stranog jezika. Između ponuđenih odgovora "od osnovne škole (ca. 8 godina)" i "od srednje škole (4 godine)", neki su sudionici iznijeli dodatne odgovore da nisu uopće učili strani jezik ili da su s učenjem počeli već od vrtićke dobi. Analizom podataka se zaključuje da većina ispitanika, odnosno njih 87.81% uči engleski jezik od osnovne škole, dok je najmanje onih koji taj jezik uče od srednje škole (4.87%). Kod studenata koji tijekom studija uče njemački jezik se registrira troje (5.55%) onih koji do sada kroz proces obrazovanja nisu imali doticaj s njemačkim jezikom, dok je također najviše onih koji ga uče od osnovne škole, iako u nešto manjem omjeru (57.41%) nego kod studenata koji uče engleski jezik. Niti jedan student u istraživanju nije učio njemački jezik od vrtićke dobi (Tablica 2)

Tablica 2. Raspodjela ispitanika s obzirom na duljinu učenja njemačkog/engleskog jezika (N=95)

Duljina učenja jezika	f	(%)	
Engleski jezik	Od vrtića (12 ili više godina)	3	7.32
	Od osnovne škole (ca. 9 godina)	36	87.81
	Od srednje škole (ca. 4 godine)	2	4.87
	Ukupno	41	100
Njemački jezik	Bez prethodnog učenja	3	5.55
	Od osnovne škole (ca. 8 godina)	31	57.41
	Od srednje škole (ca. 4 godine)	20	37.04
	Ukupno	54	100

U sklopu provedenog istraživanja, postavljena je hipoteza da će postojati statistički značajna razlika u motivaciji studenata prema učenju stranog jezika struke, ovisno o duljini učenja stranog jezika. Očekivalo se da će studenti koji su duže vremena učili strani jezik pokazivati veću

motivaciju za učenjem jezika struke u usporedbi sa studentima koji su manje godina učili strani jezik. Međutim, upotrebom jednosmjerne ANOVA-e za nezavisne uzorke nije utvrđena statistički značajna razlika u motiviranosti studenata za učenje stranog jezika s obzirom na prethodno učenje i duljinu prethodnog učenja (Tablica 3). Ovi rezultati ukazuju na to da duljina učenja stranog jezika nije presudni faktor u motivaciji studenata za učenje jezika struke.

Tablica 3. Razlika u motivaciji studenata za učenje stranog jezika s obzirom na prethodnu duljinu učenja jezika kroz život (N=95)

	M	Sd	F	Df	p
Bez prethodnog znanja	2.33	1.528	1.352	3	0.266
Od vrtića	3.67	0.577			
Od osnovne škole (ca. 8 godina)	3.17	0.737			
Od osnovne škole (ca. 9 godina)	3.09	0.921			
Od srednje škole (ca. 4 godine)	3.13	0.845			

Uvođenjem većeg broja stranih jezika u obrazovne programe, važno je razumjeti povezanost između različitih jezičnih kompetencija studenata, kao i istražiti njihovu zainteresiranost za učenje drugog stranog jezika. U tom kontekstu, postavljena je hipoteza koja sugerira da studenti koji uče njemački jezik često vladaju još jednim stranim jezikom, obično engleskim, dok manji broj studenata koji uče engleski jezik poznaje još jedan strani jezik, u ovom slučaju pretpostavljamo njemački.

Analizom prikupljenih podataka dolazimo do rezultata da se manje od polovice studenata koji uče engleski jezik izjasnilo da se osim engleskim jezikom služe još jednim stranim jezikom, dok se njih 68.3% služi samo engleskim kao stranim jezikom. Navedeni postoci su značajno drugačiji kod studenata koji uče njemački jezik od kojih se samo 7.4% izjasnilo da se služi samo jednim, odnosno njemačkim jezikom, a njih čak 87% navodi da se služi i engleskim jezikom. Četvero ispitanika navodi ruski kao drugi ili treći strani jezik kojim se služe, četvero se služi španjolskim, dok je najmanje onih koji se služe talijanskim i francuskim (2.4%).

Rezultati istraživanja, dobiveni primjenom hi-kvadrat testa, pokazuju da postoje statistički značajne razlike u poznavanju drugih jezika između studenata koji uče njemački i engleski jezik. Najveći broj studenata koji uče njemački jezik također poznaje još jedan jezik (uglavnom engleski), dok kod studenata koji uče engleski jezik postoji značajno veći broj onih koji ne poznaju niti jedan drugi strani jezik (Tablica 4). Mogući razlog za opaženu razliku može biti povezan s frekventnošću i dostupnošću engleskog jezika. Engleski jezik je široko rasprostranjen na globalnoj razini te se u različitim područjima kao što su poslovanje, znanost i turizam koristi kao jezik komunikacije. Njegova popularnost i prisutnost u medijima, internetskim sadržajima i obrazovnim materijalima čine ga dostupnijim za samostalno učenje izvan formalnog obrazovanja, stoga je vjerojatno da su studenti koji uče njemački jezik već bili izloženi engleskom jeziku te stekli određeno neformalno znanje putem svakodnevne interakcije i samostalnog učenja.

Tablica 4. Razlika u raspodjeli studenata koji uče engleski i njemački jezik s obzirom na poznavanje drugih stranih jezika (N=95)

f (%)	Niti jedan	Jedan	Dva	Ukupno	X ²	df	p
-------	------------	-------	-----	--------	----------------	----	---

Skupina	Eng	28 (68.29%)	10 (24.39%)	3 (7.32%)	41 (100%)	42.106	2	0.000**
	Njem	4 (7.41%)	48 (88.89%)	2 (3.7%)	54 (100%)			

Na upit studenata o tome koji bi strani jezik odabrali za učenje tijekom studija, većina iz skupine koja uči engleski je obilježila upravo engleski (68.3%), dok je iz skupine onih koji uče njemački, nešto više od pola izabralo engleski jezik (53.7%). Jedan student se izjasnio za talijanski, dok je zainteresiranih za španjolski bilo troje (7.3% od skupine koja uči engleski jezik). Rezultati su prikazani u tablici broj 5.

Tablica 5. Raspodjela studenata s obzirom na strani jezik koji bi odabrali za učenje tijekom studija (N=95)

Koju biste strani jezik odabrali za učenje tijekom studija?		f	%
Eng	Engleski	28	68.3
	Ni jedan	4	9.8
	Oba	5	12.2
	Španjolski	3	7.3
	Talijanski	1	2.4
	Ukupno	41	100
Njem	Engleski	29	53.7
	Ni jedan	3	5.6
	Njemački	15	27.8
	Oba	7	13
	Ukupno	54	100

Rezultati ankete ukazuju na zanimljivu dinamiku u odabiru stranog jezika među studentima. Razlozi zbog kojih studenti koji već uče njemački jezik nisu u većem broju odabrali upravo njemački kao drugi strani jezik mogu se objasniti nedovoljnom komunikacijskom sigurnošću i samopouzdanjem u njemačkom jeziku, kao i manjim mogućnostima za praktičnu primjenu tog jezika u usporedbi s engleskim jezikom. Ovi razlozi su identificirani putem neformalnih intervjua sa studentima na početku nastave. Studenti također dalje navode kako su prethodno više bili izloženi engleskom jeziku te su stekli određeno neformalno znanje putem svakodnevne interakcije i samostalnog učenja.

Do sličnih rezultata su došle i Krstinić i Pauković u istraživanju provedenom među studentima elektrotehnike koji uče njemački jezik struke. One su utvrdile da 40% ispitanika izjavljuje nedostatak interesa i upotrebe njemačkog jezika, unatoč njegovoj važnosti u tehničkim strukama zbog literature i sve većeg broja poslovnih mogućnosti u njemačkom govornom području. Ovi nalazi pružaju dodatnu potvrdu da predrasude i uvjerenja studenata o učenju stranih jezika trebaju biti temeljito istražena i analizirana kako bi se pružila podrška nastavnicima stranih jezika u ostvarivanju adekvatnih nastavnih ciljeva (Krstinić, Pauković, 2020, str.168).

Ispitanicima je u okviru ovog istraživanja postavljena i mogućnost samoprocjene njihove motivacije za učenjem stranog jezika struke tijekom studija te su mogli birati između sljedećih ponuđenih odgovora: "uopće nisam motiviran/a", "nisam motiviran/a", "niti sam motiviran/a niti nemotiviran/a", te "izrazito sam motiviran/a". Nakon provedene analize dobivenih rezultata, dolazi se do podataka da najviše studenata, odnosno njih skoro polovica (48.8%) u skupini engleskog jezika i polovica (50%) iz skupine njemačkog jezika nije niti motiviran/a, niti nemotiviran/a za

učenje stranog jezika. Oko 39% studenata se izražava kao izrazito motivirano za učenjem engleskog jezika, dok je kod skupine koja uči njemački jezik taj postotak nešto manji i iznosi 27.8% (Tablica 6). Jedan mogući razlog za odsustvo izražene motivacije ili nemotivacije kod većine ispitanika u pogledu učenja stranog jezika može se pripisati nedostatku svjesnosti ili refleksije o vlastitim motivacijskim faktorima. Također, moguće je da ispitanici nisu jasno razumjeli koncept motivacije u kontekstu učenja stranog jezika ili su bili nesigurni u svojim odgovorima.

Tablica 6. Raspodjela ispitanika s obzirom na motivaciju za učenje njemačkog/engleskog jezika (N=95)

Motivacija za učenje engleskog/njemačkog jezika	f	(%)	
Engleski jezik	Izrazito sam motiviran/a	16	39
	Niti sam motiviran/a, niti nisam motiviran/a	20	48.8
	Nisam motiviran/a	4	9.8
	Uopće nisam motiviran/a	1	2.4
	Ukupno	41	100
Njemački jezik	Izrazito sam motiviran/a	15	27.8
	Niti sam motiviran/a, niti nisam motiviran/a	27	50
	Nisam motiviran/a	6	11.1
	Uopće nisam motiviran/a	6	11.1
	Ukupno	54	100

U okviru provedenog istraživanja postavljena je i sljedeća hipoteza da će studenti koji uče engleski jezik biti motiviraniji za učenje stranog jezika struke u usporedbi sa studentima koji uče njemački jezik. U svrhu provjere ove hipoteze, provedena je analiza podataka koristeći t-test za nezavisne uzorke. Rezultati istraživanja pokazuju da ne postoje značajne razlike u motiviranosti za učenje stranog jezika između studenata koji uče engleski jezik i studenata koji uče njemački jezik (Tablica 7). Ova saznanja ukazuju na to da odabir jezika koji se uči nema izravan utjecaj na razinu motivacije studenata za učenje stranog jezika struke.

Tablica 7. Ispitivanje razlika u motiviranosti za učenje stranog jezika između studenata koji uče engleski i njemački jezik (N=95)

Motiviranost za učenje stranog jezika	Min	Max	M	Sd	t	Df	p
Njemački jezik	1	4	2.94	0.920	1.711	93	0.090
Engleski jezik	1	4	3.24	0.734			

Studenti zdravstvenih usmjerenja su nadalje prilikom sudjelovanja u ovom istraživanju trebali samoprocijeniti svoja znanja engleskog odnosno njemačkog jezika. Bile su im ponuđene četiri opcije za ocjenu svog znanja te su mogli birati između odgovora "loše", "dobro", "vrlo dobro" i "izvrsno". Analiza rezultata pokazuje značajne razlike u samoprocjeni znanja stranog jezika između studenata koji uče njemački jezik i studenata koji uče engleski jezik. Konkretno, rezultati ukazuju na to da studenti koji uče njemački jezik svoje znanje tog jezika procjenjuju značajno lošijim u usporedbi sa studentima koji uče engleski jezik. Ovi studenti ocjenjuju svoje znanje njemačkog jezika s negativnijim tonom, dok studenti koji uče engleski jezik izražavaju pozitivniju ocjenu svom znanju (Tablica 8). Ova saznanja sugeriraju da postoji percepcijska razlika između

studenata koji uče različite jezike u smjeru vrednovanja vlastitog znanja. Međutim, važno je naglasiti da samoprocjena znanja nije nužno objektivni pokazatelj stvarne jezične kompetencije.

Tablica 8. Ispitivanje razlika u procjeni vlastitog znanja stranog jezika između studenata koji uče engleski i njemački jezik (N=95)

Procjena znanja stranog jezika	Min	Max	M	Sd	t	Df	p
Njemački jezik	1	1.52	1.52	0.574	4.727	93	0.000
Engleski jezik	1	2.24	2.24	0.916			

Cilj ovog istraživanja bio je i utvrđivanje stupnja slaganja ispitanika s tvrdnjama koji se odnose na njihove stavove prema stranom jeziku te su dobiveni rezultati na čitavom uzorku prikazani u tablici broj 9. Prilikom odgovaranja na prvo pitanje, najviše ispitanika (30.5%) se slaže da je engleski ili njemački jezik težak za učenje. Izrazito mali broj studenata se uopće ne slaže (1.1%), a i u potpunosti slaže s tvrdnjom da vjeruju kako će dobro savladati engleski ili njemački jezik struke. Sveukupno oko polovice studenata se uopće ne slaže (18.9%) i ne slaže (32.6%) da bi radije učili drugi jezik (njemački ili engleski) od onog kojeg uče. Oko 41% studenata smatra da je učenje riječi ključni dio učenja stranog jezika, dok to isto za gramatiku misli 28.4% studenata. Većina studenata (44.2%) u ovom istraživanju želi dobro naučiti i ovladati engleskim ili njemačkim jezikom struke, oko 41% njih je motivirano za učenje zbog dobivanja dobre ocjene iz kolegija, a njih 32 se slaže da bi željelo naučiti i kulturu i civilizaciju jezika kojeg uče. Najviše studenata u ovom istraživanju (34.7%) ne smatra da se na Fakultetu zdravstvenih studija trebaju učiti najmanje dva strana jezika, a 41.1% ima želju za učenjem jezika zbog osobne želje za napredovanjem, dok je 35.8% onih koji se slažu da im je najveća motivacija za učenje stranog jezika postizanje dobre ocjene na kolegiju. Naglašen strah da nikad neće naučiti engleski ili njemački jezik zdravstvene struke ima 7.4% studenata.

Tablica 9. Stupanj slaganja studenata koji uče njemački i engleski jezik s tvrdnjama kojim se ispituju stavovi o stranim jezicima (N=95)

Tvrdnja	f (%)				
	Uopće se ne slažem (1)	Ne slažem se (2)	Nit se slažem, niti ne slažem (3)	Slažem se (4)	U potpunosti se slažem (5)
1. Eng/njem jezik je težak za učenje.	5 (5.3%)	20 (21.1%)	28 (29.5%)	29 (30.5%)	13 (13.7%)
2. Vjerujem da ću dobro savladati eng/njem jezik struke.	1 (1.1%)	8 (8.4%)	37 (38.9%)	40 (42.1%)	9 (9.5%)
3. Učim eng/njem jer moram.	9 (9.5%)	19 (20%)	29 (30.5%)	22 (23.2%)	16 (16.8%)
4. Radije bih odabra/la njem/eng (drugi) jezik.	18 (18.9%)	31 (32.6%)	14 (14.7%)	18 (18.9%)	14 (14.7%)

5. Ne bih odabrao/la ni jedan strani jezik.	32 (33.7%)	36 (37.9%)	15 (15.8%)	4 (4.2%)	8 (8.4%)
6. Najvažnije kod učenja stranih jezika je učenje riječi.	2 (2.1%)	9 (9.5%)	30 (31.6%)	39 (41.1%)	15 (15.8%)
7. Kod učenja stranog jezika najvažnija je gramatika.	3 (3.2%)	22 (23.2%)	35 (36.8%)	27 (28.4%)	8 (8.4%)
8. Želim dobro naučiti eng/njem jezik medicinske struke.	1 (1.1%)	6 (6.3%)	25 (26.3%)	42 (44.2%)	21 (22.1%)
9. Želim naučiti eng/njem jezik, ali i kulturu i civilizaciju zemalja eng/njem govornog područja	6 (6.3%)	21 (22.1%)	26 (27.4%)	32 (33.7%)	10 (10.5%)
10. Želim naučiti eng/njem jer većina ljudi danas komunicira na eng/njem jeziku.	5 (5.3%)	14 (14.7%)	16 (16.8%)	36 (37.9%)	24 (25.3%)
11. Želim naučiti eng/njem jer jednog dana želim raditi u inozemstvu i koristiti se eng/njem jezikom u svom poslu.	9 (9.5%)	24 (25.3%)	21 (22.1%)	22 (23.2%)	19 (20%)
12. Želim naučiti eng/njem kako bih dobio bolju ocjenu iz kolegija.	5 (5.3%)	10 (10.5%)	26 (27.4%)	39 (41.1%)	15 (15.8%)
13. Želim naučiti eng/njem jezik radi osobne želje za napredovanjem.	4 (4.2%)	7 (7.4%)	14 (14.7%)	44 (46.3%)	26 (27.4%)
14. Na Fakultetu zdravstvenih studija bi se trebala učiti najmanje dva strana jezika.	10 (10.5%)	33 (34.7%)	26 (27.4%)	19 (20%)	7 (7.4%)
15. Na Fakultetu zdravstvenih studija se uopće ne bi trebali učiti strani jezici.	25 (26.3%)	42 (44.2%)	14 (14.7%)	9 (9.5%)	5 (5.3%)
16. Imam strah da nikad neću naučiti eng/njem jezik medicinske struke.	14 (14.7%)	30 (31.6%)	23 (24.2%)	21 (22.1%)	7 (7.4%)
17. Postizanje dobre ocjene na ispitu mi je najvažniji motiv za učenje eng/njem jezika.	10 (10.5%)	19 (20%)	26 (27.4%)	34 (35.8%)	6 (6.3%)

Opće je prihvaćeno mišljenje da je engleski jezik jednostavniji za učenje od njemačkog jezika. Težina učenja stranog jezika ovisi o mnogim faktorima, poput fonoloških i gramatičkih razlika između izvornog i ciljanog jezika, prethodnom iskustvu s učenjem stranih jezika, dostupnosti i izloženosti jeziku koji se uči te motivaciji i metodama učenja. U ovom istraživanju smo htjeli provjeriti je li studenti koji uče njemački jezik taj jezik smatraju težim za učenje u usporedbi sa studentima koji uče engleski jezik. Rezultati provedenog istraživanja potvrđuju postavljenu hipotezu. Analiza prikupljenih podataka, provedena uz pomoć statističke metode t-testa za nezavisne uzorke otkrila je statistički značajne razlike u stavovima studenata prema stranom jeziku koji uče. Konkretno, u prvoj tvrdnji (Tablica 10), studenti koji uče njemački jezik su značajno češće i više procijenili da je taj jezik težak za učenje u usporedbi s kolegama koji su učili engleski jezik ($p < 0,001$), čime se potvrđuje postavljena hipoteza ovog istraživanja. Ovi rezultati ukazuju na postojanje razlika u percepciji težine učenja stranog jezika među studentima različitih jezičnih skupina. Studenti koji su kroz formalno obrazovanje učili njemački jezik pokazali su veću sklonost da smatraju da je taj jezik teži u usporedbi s kolegama koji su učili engleski jezik. Ova razlika u stavovima može biti posljedica različitih lingvističkih karakteristika, strukture i osobina pojedinih jezika, kao i individualnih čimbenika poput prethodnog iskustva i povezanosti sa stranim jezikom.

Sljedeća hipoteza ovog istraživanja je pretpostavljala veću motivaciju studenata njemačkog jezika za učenjem jezika zbog pretpostavke da žele raditi u inozemstvu u poređenju sa studentima engleskog jezika te rezultat t-testa ukazuje na to da ne postoje značajne razlike u motivaciji za učenje jezika između studenata engleskog i njemačkog jezika s obzirom na želju za radom u inozemstvu. Tijekom neformalnih intervju sa studentima, dobiveni su odgovori koji pružaju moguća obrazloženja nedostatka veće motivacije studenata njemačkog jezika za učenjem stranog jezika struke s ciljem zapošljavanja u inozemstvu, unatoč trenutnom trendu odlaska građana iz Bosne i Hercegovine u zemlje njemačkog govornog područja, što je zapravo i bio motiv formulacije ove hipoteze. Prema odgovorima studenata, neki od razloga uključuju dosadašnje nerazmišljanje o mogućnostima zapošljavanja u inozemstvu, ali i nedostatak informacija o istom, veću preferenciju drugih zemalja poput Hrvatske za rad u području zdravstva te lingvističke prepreke, odnosno nedovoljno poznavanje njemačkog jezika.

Strah od učenja stranog jezika može biti povezan s različitim faktorima kao što su strah od pogrešaka, nelagoda u komunikaciji, nesigurnost u vlastite sposobnosti te strah od nepoznatog. U okviru ovog istraživanja analizirana je razinu straha od učenja stranog jezika te identificirati je li prisutna razlika u strahu između dvije skupine studenata ispitanika. Analizom rezultata istraživanja dobivenih putem anketnog ispitivanja dobiveni su podatci da su studenti njemačkog jezika češće navodili strah kako nikada neće naučiti njemački jezik struke ($p < 0.05$). U skladu s tim, studenti koji tijekom studija uče engleski jezik značajno pozitivnije procjenjuju mogućnost savladavanja istog u odnosu na studente koji uče njemački, koji također značajno češće navode da uče taj jezik zbog toga što moraju ($p < 0.001$). Jedan od mogućih razloga za tu razliku je složenost njemačkog jezika, koji se ističe po svojoj gramatičkoj strukturi i zahtjevnim sintaktičkim strukturama. Drugi potencijalni čimbenik može biti razlika u dostupnosti izvora i resursa za učenje jezika. Kao što je već bilo naglašeno, većina tih izvora je široko dostupna na engleskom jeziku u usporedbi s njemačkim jezikom.

Tablica 10. Razlike u stavovima studenata prema stranom jeziku s obzirom na jezik koji uče (N=95, Min=1, Max=5)

Tvrđnja	Jezik	M	Sd	T	df	p ⁴⁷
1. Eng/njem jezik je težak za učenje	Eng	2.51	0.898	-7.162	93	0.000**
	Njem	3.83	0.885			
2. Vjerujem da ću dobro savladati eng/njem jezik struke.	Eng	3.85	0.760	3.848	93	0.000**
	Njem	3.24	0.775			
3. Učim eng/njem jer moram.	Eng	2.49	1.052	-5.564	93	0.000**
	Njem	3.70	1.057			
4. Radije bih odabra/la njem/eng (drugi) jezik.	Eng	1.80	0.749	-8.347	88.959	0.000**
	Njem	3.52	1.240			
5. Ne bih odabrao/la ni jedan strani jezik.	Eng	2.29	1.250	0.963	93	0.338
	Njem	2.06	1.140			

⁴⁷ * $p < 0.05$, ** $p < 0.001$

6. Najvažnije kod učenja stranih jezika je učenje riječi.	Eng	3.41	0.948	-1.593	93	0.115
	Njem	3.72	0.920			
7. Kod učenja stranog jezika najvažnija je gramatika.	Eng	3.22	0.962	0.531	93	0.597
	Njem	3.11	1.003			
8. Želim dobro naučiti eng/njem jezik medicinske struke.	Eng	3.88	0.781	0.762	92.706	0.448
	Njem	3.74	0.975			
9. Želim naučiti eng/njem jezik, ali i kulturu i civilizaciju zemalja eng/njem govornog područja	Eng	3.02	1.037	-1.365	93	0.175
	Njem	3.33	1.133			
10. Želim naučiti eng/njem jer većina ljudi danas komunicira na eng/njem jeziku.	Eng	4.27	0.895	5.245	93	0.000**
	Njem	3.15	1.123			
11. Želim naučiti eng/njem jer jednog dana želim raditi u inozemstvu i koristiti se eng/njem jezikom u svom poslu	Eng	3.15	1.276	-0.284	93	0.777
	Njem	3.22	1.298			
12. Želim naučiti eng/njem kako bih dobio bolju ocjenu iz kolegija.	Eng	3.24	1.135	-2.245	93	0.027*
	Njem	3.72	0.940			
13. Želim naučiti eng/njem jezik radi osobne želje za napredovanjem.	Eng	4.32	0.756	4.298	92.269	0.000**
	Njem	3.50	1.095			
14. Na Fakultetu zdravstvenih studija bi se trebala učiti najmanje dva strana jezika.	Eng	2.61	0.997	-1.382	93	0.170
	Njem	2.93	1.179			
15. Na Fakultetu zdravstvenih studija se uopće ne bi trebali učiti strani jezici.	Eng	2.24	1.157	0.094	93	0.925
	Njem	2.22	1.076			
16. Imam strah da nikad neću naučiti eng/njem jezik medicinske struke.	Eng	2.37	1.043	-2.952	93	0.004*
	Njem	3.06	1.188			
17. Postizanje dobre ocjene na ispitu mi je najvažniji motiv za učenje eng/njem jezika.	Eng	2.73	1.184	-2.695	93	0.008*
	Njem	3.33	0.991			

Jedan od ciljeva ovoga rada bio je ispitati vrstu motivacije koja potiče studente na učenje stranih jezika, s posebnim naglaskom na usporedbu između integrativne i instrumentalne motivacije. Ispitanici su bili potaknuti da izraze svoje razloge i ciljeve vezane za učenjem stranog jezika struke putem pitanja koja su se odnosila na njihovu želju za upoznavanjem kulturnih aspekata zemalja čiji jezik uče, uspostavljanje komunikacije na stranom jeziku, profesionalne ambicije, postizanja bolje ocjene i slično.

Studenti koji uče njemački jezik se više slažu s tvrdnjom da bi radije odabrali engleski jezik kao strani jezik za učenje tijekom studija te su motiviraniji za učenje jezika zbog ocjene u odnosu na studente koji uče engleski, koji se s druge strane, značajno više slažu s tvrdnjom da to rade poradi osobne želje za napredovanjem i zbog toga što procjenjuju da se danas većina ljudi služi engleskim jezikom. U svrhu provjere razlika u motiviranosti za učenje stranog jezika s obzirom na vrstu motivacije koju studenti iskazuju su se odgovori na pitanjima koja ispituju integrativnu (9;10) i

instrumentalnu (11;12;13) zbrojili, standardizirali i podijelili u dvije skupine: integrativno motivirani student (studenti koji su postizali više ocjene na toj dimenziji) i instrumentalno motivirani student (kategorija studenata koji su postizali veće rezultate na pitanjima kojima se ispitivala instrumentalna motivacija). Korištena je navedena podjela s obzirom na nepostojanje jasnih kriterija svrstavanja ispitanika u kategorije instrumentalno/integrativno motivirani i umjerenu korelaciju između rezultata integrativne i instrumentalne motivacije ($r=0.536$, $p<0.001$) koja upućuje na zaključak da su ispitanici koji su visoko integrativno motivirani, u prosjeku visoko i instrumentalno motivirano i obrnuto. Upotrebom t-testa se utvrdilo da ne postoje statistički značajne razlike u motiviranosti studenata s obzirom na to je li kod njih naglašenija integrativna ili instrumentalna motivacija čime se opovrgnula hipoteza ovog istraživanja koja je pretpostavljala da će studeni koji su instrumentalno motivirani za učenje stranog jezika, s ciljem polaganja kolegija, pokazati veću motivaciju za učenje jezika u usporedbi sa studentima koji su isključivo integrativno motivirani.

Motivacija za učenje stranog jezika	M	Sd	T	df	p
Motivacija Integrativna	3.11	0.896	0.472	93	0.638
Motivacija Instrumentalna	3.03	0.8			

Tablica 11. Razlike u motiviranosti studenata za učenje stranog jezika s obzirom na izraženost integrativne ili instrumentalne motivacije (N=95)

Zaključak

Nakon provedenog istraživanja te provjerom postavljenih hipoteza i analizom dobivenih rezultata, može se izvući nekoliko zaključaka.

U skladu s postavljenom hipotezom koja je predviđjela postojanje statistički značajne razlike u motivaciji studenata prema učenju stranog jezika struke ovisno o duljini njihovog iskustva u učenju stranog jezika (H1) rezultati ovoga istraživanja nisu potvrdili takvu statistički značajnu razliku. Ispitanici koji su duže vremena učili strani jezik nisu pokazali značajno veću motivaciju za učenjem jezika struke u usporedbi s onima koji su manje godina učili strani jezik. Stoga se može zaključiti da duljina učenja stranog jezika ne predstavlja ključan faktor u određivanju motivacije studenata za učenje jezika struke. Ostali čimbenici, kao što su individualne preferencije i osobne motivacije, mogu imati snažniji utjecaj na motivaciju studenata u ovom kontekstu.

Odgovori studenata potvrdili su pretpostavku (H2) da većina studenata koji uče njemački jezik također koriste još jedan strani jezik, uglavnom engleskog. Međutim, manji postotak studenata koji uče engleski jezik vlada još jednim stranim jezikom. Ovi rezultati naglašavaju važnost promicanja višejezičnosti među studentima i pružanje mogućnosti za učenjem dodatnih stranih jezika. U skladu sa novim trendovima na području nastave stranih jezika i specifičnim potrebama studenata, njemački i engleski jezik se sigurno trebaju poučavati i na svim nefilološkim fakultetima tijekom cijelog studija. S obzirom na činjenicu da se većina studenata već uspješno nosi s učenjem dva strana jezika, važno je pružiti im mogućnost da razviju svoje višejezične vještine. Ovo može uključivati uvođenje dodatnih sati nastave obveznog stranog jezika, kao i ponude učenja stranog jezika kroz izborni predmet. Na ovaj način bi se studentima omogućilo da prvenstveno u okviru obveznog stranog jezika usavrše jezik struke kojeg trenutno uče a s druge strane bi im se pružila mogućnost učenja još jednog stranog jezika. Poticanje višejezičnosti ne samo da će obogatiti jezične kapacitete studenata, već će im također otvoriti vrata prema većem broju kulturnih, akademskih i profesionalnih mogućnosti u globalnom kontekstu.

Rezultati istraživanja također potvrđuju hipotezu da studenti koji uče njemački jezik općenito percipiraju taj strani jezik kao teži za učenje u usporedbi s onima koji uče engleski jezik (H3). Ova razlika u percipiranju težine ukazuje na različitu složenost jezika te naglašava potrebu za prilagođenim pristupima u nastavi stranih jezika s ciljem poticanja motivacije i postizanja boljih rezultata kod studenata.

Analiza slobodnih komentara i prijedloga studenata na kraju provedene ankete otkriva niz prijedloga koji se s njihove strane percipiraju kao izazovi u procesu učenja njemačkog jezika. Navedeni prijedlozi ukazuju na potrebu za povećanjem komunikacije na njemačkom jeziku, povećanjem broja sati nastave, minimalizacijom naglaska na gramatičkim aspektima te uvođenjem elemenata poput filmova i glazbe kako bi se olakšao proces usvajanja jezika. Vjerojatno su ovi prijedlozi motivirani usporedbom s načinom na koji su studenti uglavnom usvojili engleski jezik. Uvažavanje prijedloga studenta moglo bi povratno djelovati na njihovu motivaciju a samim tim i na postizanje boljih rezultata u učenju ova dva strana jezika.

Integrativna i instrumentalna motivacija su kao što je kroz rad više puta naglašeno, ključni koncepti u kontekstu učenja stranog jezika. Integrativna motivacija odnosi se na motivaciju koja proizlazi iz želje za upoznavanjem kulture zemalja u kojima se jezik govori, dok je instrumentalna motivacija usmjerena na postizanje određenih ciljeva kao što su bolje ocjene ili polaganje kolegija. U skladu s postavljenom hipotezom (H4), koja je predviđjela da će studenti koji su potaknuti instrumentalnom motivacijom biti značajno brojniji u usporedbi sa studentima koji također imaju prisutnu integrativnu motivaciju, rezultati ovog istraživanja nisu potvrdili tu hipotezu. Analiza prikupljenih podataka nije pokazala statistički značajnu razliku u odgovorima studenata koji su preferirali instrumentalnu motivaciju u odnosu na one koji su potaknuti integrativnom motivacijom. Ovi nalazi upućuju na važnost prepoznavanja i razumijevanja individualnih razlika u motivaciji studenata za učenje stranog jezika. Različiti čimbenici, kao što su osobne preferencije, ciljevi i vrijednosti, mogu utjecati na vrstu motivacije koju studenti doživljavaju. Stoga, nastavnici stranih jezika i obrazovni sustav trebaju biti svjesni ovih razlika kako bi prilagodili nastavne strategije i potaknuli motivaciju svakog pojedinog studenta.

Trenutni trend iseljavanja medicinskih radnika u zemlje njemačkog govornog područja bio je pokretač formuliranja hipoteze (H5) kojom se pretpostavlja da će studenti koji uče njemački jezik, u usporedbi s onima koji uče engleski kao strani jezik, iskazivati veći stupanj motivacije za učenjem jezika struke zbog njihove želje za radom u inozemstvu. Međutim, rezultati istraživanja nisu potvrdili tu hipotezu. Kroz neformalne razgovore sa studentima dobiven je uvid u njihove odgovore koji su pružili objašnjenja za navedene nalaze. Neki od razloga koji su navedeni uključuju ne razmišljanje o mogućnostima zapošljavanja u inozemstvu, nedostatak informacija o tim mogućnostima, veću preferenciju drugih zemalja kao što je Hrvatska za rad u području zdravstva, te lingvističke prepreke zbog nedovoljnog poznavanja njemačkog jezika.

Na temelju prikupljenih podataka te provedenog istraživanja kojim se analizirala motivacija i stavovi studenata zdravstvenih usmjerenja prema stranom jeziku struke, zaključujemo da postoji potreba za daljnjim istraživanjima koja će se fokusirati na identifikaciju specifičnih čimbenika koji oblikuju motivaciju studenata zdravstvenih usmjerenja u svladavanju stranog jezika struke. Ovakve analize i rezultati istih mogu pružiti korisne smjernice za razvoj obrazovnih programa, s fokusom na unapređenje učenja stranog jezika struke.

Literatura

- Baker, S. C. i MacIntyre, P. D. (2000). The role of gender and immersion in communication and second language orientations. *Language Learning*, 50 (2), 311–341. Preuzeto s <https://doi.org/10.1111/0023-8333.00119>.
- Brkić S., Mandić K., Ramljak M. (2020). Motivacija studenata zdravstvenih usmjerenja za učenje stranih jezika. *Zdravstveni glasnik*, 6(2), 70-75.
- Gardner, R. (2010). *Motivation and Second Language Acquisition: The Socio-Educational Model*. New York: Peter Lang Publishing.
- Gardner, R. C. (1983). Learning another language: A true social psychological experiment. *Journal of Language and Social Psychology*, 2 (2-4), 219–239. Preuzeto s <https://doi.org/10.1177/0261927X8300200209>.
- Gardner, R. C. i Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Rowley, MA: Newbury House Publishers.
- Karлак, M. (2014). *Odnos strategije učenja, motivacije i komunikacijske jezične kompetencije u stranom jeziku* (Neobjavljena doktorska disertacija). Osijek: Filozofski fakultet. Preuzeto s <https://www.bib.irb.hr/>.
- Keller, J. M. (1983). Motivational design of instruction. U C. M. Reigeluth (Ur.), *Instructional design theories and models: An overview of their current status*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum., 383-434.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Krstinić, M. i Pauković, M. (2020). Ekstrinzična i intrinzična motivacija za učenje stranog jezika u poslovnom okruženju. *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E*, 10 (1), 76-83. Preuzeto s <https://doi.org/10.38190/ope.10.1.1>.
- Medved Krajnović, M. (2010). *Od jednojezičnosti do višejezičnosti: Uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom*. Zagreb: Leykam international.
- Mihaljević Djigunović, J. i Bagarić, V. (2007). Komparativno istraživanje stavova i motivacije hrvatskih učenika engleskoga i njemačkog jezika. *Studia Romanica et Anglica Zagrabienis*, 52, 259-281. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/23120>.
- Nemec, A. (2009). Problemi u nastavi stranoga jezika za grafičke dizajnere i inženjere grafičke tehnologije (iskustva, ideje i prijedlozi). *Strani jezici*, 38 (2), 221 – 229.
- Ryan, R. M. i Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25 (1), 54–67. Preuzeto s <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>.
- Šimunović, A. (2013). Motivacija studenata za učenje stranih jezika. *Učenje za poduzetništvo*, 3 (2), 216-227. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/130407>.

PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE – ANALYSIS OF MOTIVATION AND ATTITUDES OF HEALTHCARE STUDENTS

Summary

The significance of foreign language proficiency in the global environment is characterized as a crucial component for enhancing international communication, collaboration, and labor market mobility. English is currently widely used as the language of international communication in various domains, while German is increasingly becoming the language of communication within the European Union.

This paper presents the results of a study conducted on the courses of English Language and German Language in the first year of the undergraduate program in Radiological Technology and Physiotherapy at the Faculty of Health Studies, University of Mostar. The study aimed to analyze students' attitudes and motivation towards learning a foreign language in the context of their studies. The study investigated the factors contributing to students' motivation for learning a foreign language for specific purposes, such as the need for communication within the profession, expectations of employment in an international environment, and personal development aspirations. For this purpose, an anonymous questionnaire was constructed and administered among the target student population (N=95), and statistical analysis of the collected data was performed using the SPSS 20.0 statistical software.

The introduction provides an overview of previous research on motivation for learning foreign languages in professional contexts, followed by the presentation of study findings. The obtained results enable a detailed analysis of motivational factors and can be utilized for the development of various teaching approaches and tailored instructional strategies to stimulate student motivation.

Key words: foreign language for specific purposes, motivation, students' attitudes toward language for specific purposes